

עניין: המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה, פסח, שבת הגדול

אוצרות יוסף להגר"י ענגיל דרוש ד'

ד) נראה דקמינא מנחות יש צו עניין אחדות - שמתאחד הריבוי, כי אין קומץ פחות משני זיתים (מנחות טו:) - שניות, דזית הוא שיעור - צרכות (מא:): ארץ שכל שיעוריה כזיתים, ושני זיתים - היינו שני שיעורים - הוא שניות, והם מתאחדים בקומץ האדם, וכמו שכתבתי בגבורות שבזוה"ק (אות סא ד"ה והנה כ"ו - ד"ה ואף) בארוכה דהיד הקומצת עניינה כמו כלי שרת, והיא צמקום הכלי בקרבנות, ועל כן יש זה כח האיחוד כמו בכלי שרת, דהכתוב עשה כל מה שב'קף' - 'אחת' (במדבר ו, יד; עיין פסחים יט.).

ואחר כך מתאחדים עוד באש המזבח, דיש לו גם כן כח האיחוד וכמו שכתבתי באות הקדום (פיסקא ל-לא), ולכן גם בקומץ פסול - צפסולו צקודש, צמשילת אור המזבח צמקצתו תו מסקינן לאידך פלגא לכתחלה, עיין זבחים (גג:), והיינו משום דכבר נתאחד כולו על ידי אש המזבח שמשל בו, ונעשה כולו אחד, ועל כן מסקינן גם לאידך פלגא, ודו"ק.

כ) כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה (מנחות עה:). דפתיתה הוא שניות וריבוי, ועל כן רק הנעשות בכלי דכלי מצרף (שם כד.) ויש איחוד השניות (ראה לעיל פיסקא לד), לכן טעונות פתיתה, ודו"ק. ושם (עה:), 'אותה' (ויקרא ג, ו) לפתיתים - ולא פתיתים לפתיתים, דאף שיצא ריבוי מן השם יתצרך (ראה לעיל פיסקא ט; פה; קה), מכל מקום יצא בגבול, שאמר לעולמו די (עיין חגיגה יב.) - שלא יצא יותר מדאי צריבוי והרחקה מאחדותו יתצרך, וזהו הרמז 'ולא פתיתים לפתיתים', ודו"ק. וכן בעולה, ולא

דבפסח נגלה כח איחוד הנפרדים, דהוא שקול כפירוד דבר המאוחד - קריעת ים סוף, וכמבואר בבאר הגולה למהר"ל ז"ל (באר הרביעי עמוד פג ד"ה עוד) בטעם אומרים ז"ל (סוטה ג.) קשה זווגו של אדם כקריעת ים סוף, דאיש ואשה הם דברים נפרדים [וחילופיים, האיש לורי, והאשה חומרית], וכנודע דזכר ונקיבה עניינם חומר ולורה (עיין מורה נבוכים ח"א פרק יז; ראה דרוש צ פיסקא יא), ועל כן זיווגם ואיחודם הוא קשה כקריעת ים סוף - דכולו דבר אחד ונקרע ונפרד, דאיחוד הנפרדים הוא שקול כפירוד המאוחד, עיין שם היעב.

ד) כן בגאולת מצרים נגלה עניין איחוד הנפרדים, והוא שקול כקריעת ים סוף - פירוד המאוחד, ועל קריעת ים סוף דרשו ז"ל בצרכות (נת.), 'לך ד' הגדולה' (דברי הימים א כט, יא) - זו קריעת ים סוף, ועל כן גאולת מצרים - איחוד הנפרדים - דשקול כמוהו, עניינו גם כן גדולה. וזהו 'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' (תפלה מנחה לשבת), לכן 'תפארת גדולה לעמך נתת' (שם). ואם כן נגלה עניין גדולה ציציאת מצרים, וכל הנגלה בחול הוא צכת צצבת שלפניו כנודע בספרי החבמה (עיין זוה"ק בשלח סג:; שער הכוונות סדר צבת דרוש א עמוד כ ד"ה הנה), ולכן נקרא צבת שלפני הפסח 'צבת הגדול', ודו"ק.

ועל כן ציציאת ממזרים - ציטול מצרים, כישוף - שניות, היה זה עניינו שנתגלה כח אחדות השם המאחד הכל. וזהו 'אנכי ד' אלקי"ך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (שמות כ, ז) - ונגלה כח האחדות, לכן 'לא יהיה לך אלקי"ם אחרים על פני' (שם שם, ג).

וזדהו שכתב המהר"ל ז"ל בגבורות (פרק לו ד"ה וזה; שם פרק ס ד"ה רבן) דבגאולת מצרים נגלה כח אחדות השם, ולכן פסח - 'ראשו על כרעיו ועל קרבו' (שם יב, ט), כולו דבר אחד ואינו מנותח, ולכן אינו נאכל צשתי חצרות (שם שם, מו; עיין פסחים פו:), שלא להיות שניות, עיין שם. ועל כן נאמר צפסח (שם שם, כא) 'משכו וקחו לכם לאן למשפחותיכם' - משפחה (פאמיליע), היפוך כח מצרים - כשפים שמכחישין פמליא (פאמיליע) של מעלה.

ומפאת זה עצמו שנגלה עניין האחדות, לכן היתה גם כן גאולת השיעבוד, כמבואר צמהר"ל שם (פרק לו ד"ה ועוד; פרק ס שם) גם כן דעל כן מצה מורה על חירות, דחמץ כח אחר מעורב בו - שאור - הוא שניות, וכך השיעבוד שמשועבד ומנורף לאחר הוא שניות, וחירות הוא שהוא דבר אחד עומד צעצמו, עיין שם (ראה עוד להלן פיסקא קכה). ודבר זה מבואר צירושלמי צרכות פרק מי שמתו (פ"ג ה"ג), דעבד פטור מקריאת שמע, משום שנאמר (דברים ו, ד) 'שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד', יצא זה שיש לו אדון אחר, הרי דעבדות הוא ניגוד אחדות השם, והוא מפאת דעבדות עניינו שניות כנ"ל.